

la Espero

1990:2

SVENSKA

ESPERANTOTIDNINGEN

Här i San Marino, ett av världens minsta länder, finns en internationell vetenskapsakademi som använder esperanto, det internationella språket. Esperanto används också av vetenskapsakademin i världens till befolkningen största land, Kina.

ANONCETOJ

Deziras korespondi:

Valentin Genchev, Sofia 1680, k.
Kresno Selo, bl. 215, vh E, et 2,
ap 96, Bulgario.

22-jarulo pri lingvoj, filatelo,
religio, vojaĝoj: Nsi-a-n'siku, BP
275, Mbanza-Ngungu, Bas-Zaire,
Zairo.

16-jarulo kulturo, interŝanĝas
poŝtkartojn: Makubukua (filo),
BP 275, Mbanza-Ngungu, Zairo.

15-jarulo pri ĉiuj temoj: Ntoto, BP
275, Mbanza-Ngungu, Zairo.

25-jarulo pri naturmedicino kaj
filozofio: Edgar De Freitas
Nunes, General Portinho n-ro
544, ap 2, Centro, BR-90.010
Porto Alegre-RS, Brazilo.

25-jarulino pri naturmedicino kaj
filozofio: Márcia Regina Becker,
Dena Firmina, n-ro 315, Joao
Pessoa, BR-91.500 Porto Alegre-
RS, Brazilo.

Esperanta literaturo de Baghy,
Engholm, Kalocsay, Privat,
Sartre, Schwartz, Szilagyhi,
Tagore, Zamenhof k.a. verkistoj.
Bonvenon kun viaj deziroj kaj
prezpropono al: Henrik Karls-
son, Fimongatan 12, S-590 40
Kisa. Tel. 0494-10261.

Kongresmarkoj de Havano

Vi nun povas mendi kongres-
markojn de Havano. Folio de
dek markoj kostas 8 kr plus
sendokoston. Mendu sur la pĝ-
talono: 147429-5, Esperanto-
föbündet Specialkonto. Lisbet
Andreasson, tel 0415-50152.

Ĉu vi havas sved-esperantan
vortaron kaj ne bezonas ĝin?
Lernantoj kaj instruistoj ĉe la
Popolaltlernejo de Karlskoga
petegas vin donaci aŭ prunte-
doni ekzemplerojn al ili por ke
ili povu daŭrigi la kursojn. La
vortaro de Jansson/Lindén/
Gerdman ne plu estas aĉetebla!
Kaj la nova ankoraŭ ne aperis!
Turnu vin kun proponoj al Lars
Forsman, Karlskoga Folkhögsko-
la, Box 192, 69124 Karlskoga

La Espero

Organ för Svenska Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro, Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm,
tel. 08-11 74 34

Ansvarig utgivare: Leif Nordenstorm

Redaktör: Leif Nordenstorm, Munkebergsgatan 38, 3 tr., 951 56 Luleå,
tel. 0920-279 78

Sättning: Per Aarne Fritzson och Leif Nordenstorm

Utformning: Franko Luin/Omnibus

Tryck: EsperantoCentro, Stockholm 1990

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro, Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm,
tel. 08-11 74 34

Öppettider: Vintertid alla vardagar, men säkrast måndag och torsdag
kl. 11 - 13 och 17.30 - 19.

Postgiro: 20 12-3, Esperantoförbundet

Medlemsavgift 1990: Direktansluten medlem 125 kr. Familjemedlem
(utan tidning) 50 kr. Ungdomsmedlem (max 20 år) 50 kr.

Enbart prenumeration: 125 kr. Gåvoprenumeration till utlandet: 65 kr.
Prenumerationsavgift för *La Espero* ingår i medlemsavgiften.

Medlemmar under 30 år är samtidigt medlemmar i Sveriges Esperanti-
sters Ungdomsförbund och får dess tidning *Kvinpinto*. Om du inte
får den, meddela ditt födelseår till EsperantoCentro.

SEFs styrelse

Ordförande: Karin Lindquist, Västermovägen 19, 732 49 Arboga,
tel. 0589-155 31 (Nordiskt samarbete)

Vice ordförande: Märtha Andréasson, Tolsered Pl. 2265, 425 90 Hisings
Kärra, tel. 031-57 11 33 (Årskongresser, ekonomifrågor)

Sekreterare: Ulla Luin, Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö,
tel. 08-712 82 91 (kansliet, massmedier)

Kassör: Börje Andersson, Ingegatan 4A, 541 50 Skövde,
tel. 0500-122 05 (massmedier)

Styrelseledamot: Kerstin Rohdin, Fack 142, 579 00 Högsby,
tel. 0491-204 61 (turnéer, bibliotek)

Styrelseledamot: Bertil Andreasson, Södra Rörum Pl. 455, 242 94 Hörby,
tel. 0415-501 52 (utbildning, nordiskt samarbete)

Styrelseledamot: Haldo Vedin, Jordbrogatan 57, 603 64 Norrköping,
tel. 011-17 36 87 (intern.org.)

Suppleant: Per Aarne Fritzson, Möregatan 9, II, 116 27 Stockholm,
tel. 08 - 40 88 92

Suppleant: Leif Nordenstorm, Munkebergsgatan 38, 3 tr., 951 56 Luleå,
tel. 0920-279 78

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42 Malmö

Besöksadress: Möllevångsgatan 20B, Malmö

Telefon: 040-12 20 29

Postgiro: 578-5

Öppettider: 1 september - 15 maj: onsdagar 10 - 11, torsdagar 17 - 18.
Skriftliga beställningar expedieras under hela året.

Expedition: Wivi Nilsson

Styrelsens ordförande: Tomas Jansson.

Enhavo

- 20 San Marinos vetenskapsakademi använder esperanto
- 21 Monato 10 år – nyheter utan mellanhänder
- 22 Några sätt att studera esperanto
- 23 Populära muziko – Eltiraĵoj el verkata libro "Roko kaj popo"
- 25 Iom pri tonoj, akordoj ktp.
Poezio: La venkonto
- 26 RECENZOJ
Pipi Strumpolonga
Orm la Ruĝa
- 27 TRA LA MONDO
Estland: stora upplagor
Lettland: vänortssamarbete
Litauen: nytt esperantocentrum
Förenata staterna bäst
Diabilder till Togo
Pri "Kameruno"
Broŝuro pri Jvääskylä
- 28 TRA LA LANDO
Kulturfestival i databas
Utländska föreläsare
Esperantoexamen
Broschyrer
Bokklubben Nova Libro
- 29 KALENDARO
- 31 Radio-programoj en Esperanto
- 32 Lermu ludante

Prezidanto:

Europas förenata stater snart en realitet!

Inom hela EG har man fri arbetsmarknad. Fackföreningsrörelsen har fått ett allt vidare internationellt arbetsområde. Utbildningen är idag samordnad, så att teknisk utbildning är likvärdig inom hela EG-området.

Ytligt betraktat verkar det som en idyllisk sammanslagning av länder inom Europa – där Sverige kanske snart ingår! Man har fri handel mellan länderna, fri arbetsmarknad, man diskuterar gemensam valuta.

Men det finns ett stort problem. Man har visserligen inte glömt det, men det talas väldigt litet om det. Det är ett gemensamt språkligt kommunikationsmedel.

På vilket språk skall man kommunicera? På vilket språk skall affärsmännen sluta sina avtal? Skall undervisningen ske på flera olika språk?

Visst är man inom EG medvetna om de problem som finns pga språksvårigheter. Inte minst för de miljarder kronor som rinner iväg för översättningar och tolkningar till de nio officiella EG-språken. Samma är ju problemen för övrigt inom FN, Europarådet, ja inom alla internationella organisationer.

Denna lösning – att kommunikationen sker på flera olika språk – grundar sig i det faktum att man, av rättviseskäl, aldrig kan välja ett

nationellt språk som arbetspråk.

Även om engelskan just nu är ett stort språk, vet vi inte hur det blir i framtiden. Genom hela historien har det visat sig att det land som för tillfället dominerar även styr över vilket språk som används. Så var det med latinet, sedan kom franskan, därefter tyskan och nu engelskan. Vilket kommer härmäst?

Det enda vettiga är att välja ett neutralt språk, som kan användas i alla internationella kontakter. Ett språk som inte är någons nationella språk och som inte rubbas av att maktbalansen förändras. Om alla lärde sig ett sådant neutralt språk, vid sidan av sitt modersmål, så mycket enklare tillvaron skulle bli för alla!

Ett exempel är turister, som mer eller mindre föses runt i flock med en guide, som berättar och berättar. Tänk så mycket mer behållning man får av en direkt kontakt med invånarna, var det än är i världen.

Esperanto är ett sådant neutralt internationellt språk, som visat sig fungera i alla kontakter människor emellan under 100 års användning. Det talas redan av människor i de flesta länder i världen. Det har en omfattande litteratur, både i översättning och i original. Vid skolexperiment har det visat sig att esperanto är ca fem gånger lättare att lära än något nationalspråk.

Vi tycker att esperanto borde vara det första främmande språket på skolschemat. Då skulle alla kunna tala med varandra. Och det skulle verkligen underlätta kontakterna mellan människorna i en allt mer "gränslös" värld!

Karin Lindquist

Ordförande i

Svenska Esperantoförbundet

San Marinos vetenskapsakademi använder esperanto

Vad finns det för likheter mellan San Marino, en av världens minsta stater med 22543 innevånare, och Kina med mer än en miljard innevånare? Båda har vetenskapsakademier som använder esperanto.

San Marino med sina 22543 innevånare, helt omgiven av Italien, är en av världens minsta stater. Enligt legenden grundades den av stenhuggaren Marino som flydde från kejsar Diocletianus förföljelser mot de kristna. Näringarna är framför allt jordbruk och industri.

Sedan 1985 har San Marino också en egen vetenskapsakademi: *Akademio Internacia de la Sciencoj San Marino (AIS)*. Som framgår av namnet är akademien internationell. Den har medlemmar över hela världen, och använder fem arbetspråk: esperanto, italienska, tyska, engelska och franska.

Som på medeltiden

Inom AIS kan man genomgå både grundläggande akademiska examina (fil kand mm) och doktorexamina. AIS arbetar på ett sätt som liknar universiteten i Europa på medeltiden. Akademien bedriver inte undervisning året runt. Varje år ordnas ett par veckolånga *Sanmarinaj Universitataj Sesioj (SUS)*, oftast i San Marino men även på andra platser, tex Polen och Sovjetunionen. Vid dessa samlingar ges olika kurser. Det finns också tillfälle att avlägga examina. Under mellantiden får studenterna och doktoranderna delta i kurser i olika universitet runt om i världen. AIS är ju en internationell akademi så den har medlemmar som undervisar på universitet i de flesta av Europas länder.

Möjligeten att bedriva universitetsstudier vid flera olika universitet och avlägga examen efter det

ger vidgade möjligheter till att lära känna flera olika synsätt på samma vetenskapsgren. Det liknar det system som rådde på medeltiden då djäkarna, den tidens studenter, vandrade från universitet till universitet och lyssnade på olika föreläsare. På den tiden hette det internationella språket latin. I dag är det esperanto.

Ett brett urval kurser

San Marinos internationella vetenskapsakademi ger kurser i vitt skilda ämnen. Akademien arbetar också för ökat samarbete mellan vetenskapsmän som använder esperanto. Man ger därför ut boken *Internacia Sciencista Dokumentaro*. Den som vill finnas med i registret över esperantotalande vetenskapsmän med

en kort personbeskrivning kan anmäla sig som *Libera ISKano*. Det innebär inga löften om ytterligare engageman i AIS. Begär information från: AIS-Prezidanta Sekretariejo, Kleinenberger Weg 16 b, D-4790 Paderborn, Västtyskland.

AIS har under sina fem år hunnit ge ut flera böcker. Bland dessa märks praktverket *Likenoj de okcidenta Eŭropo* (Lavar i Västeuropa) på 893 sidor.

Inte bara San Marino

Det är självfallet inte bara i San Marino som esperanto används i vetenskap och högre utbildning. I Kina finns *Sciencista-Teknikista Esperanto-Asocio sub la Ĉina Akademio de Sciencoj*, med adressen: 52, Sanlihe, Beijing, Kina. Det är den kinesiska vetenskapsakademins esperantosektion som bl a ger ut tidskriften *Tutmondaj Sciencoj kaj Teknikoj* och dessutom ordnar kurser och symposier.

I Belgien ordnar Universitetet i Liège sommarkurser i olika ämnen på esperanto. Information lämnas av: *Someraj Universitataj Kursoj*, BP 62, Liège X, Belgien.

Språket esperanto på universitet

Esperanto är undervisningsämne vid tiotals universitet världen över. Eötvös-universitetet i Budapest erbjuder tre års studier i esperanto per korrespondens för studenter över hela världen. Läs mer om detta på sidan 00.

Vid Stockholms universitet ges en tiopoängskurs i interlingvistik. Den tar upp både esperanto och konstgjorda språk i allmänhet. Denna kurs är främst avsedd för lingvister och språkintresserade, och lär bara ut grunderna av esperanto. Den som vill studera esperanto på heltid i Sverige hänvisas i stället till Karlskoga folkhögskola.

Leif Nordenstorm

San Marinos vetenskapsakademi inbjuder till:

1-10 september

Sanmarina Universitata Sesio 7,
Plats: San Marino

16-24 september

Sanmarina Universitata Sesio 8
Plats: Bialystok, Polen

Upplysningar: AIS, Kleinenberger Weg 16 b, D-4790 Paderborn, Västtyskland.

Monato 10 år

– nyheter utan mellanhänder

Vid årsskiftet 1989-90 firade esperantovärlden i all tysthet ett jubileum. *Monato*, den internationella nyhetstidskriften på esperanto blev tio år. Vi låter Stefan Maul, *Monatos* skapare, beskriva skillnaden mellan *Monato* och andra tidskrifter:

Nyheternas väg

De nyheter från andra länder vi möter härrör vanligtvis från ett fåtal internationella nyhetsbyråer, två amerikanska, en brittisk, en fransk och en sovjetisk. Låt oss följa en händelse från platsen där den inträffat till dess den kommer ut i tryckt form i en tidning. I något avlägset land finns en amerikansk journalist, korrespondent för en amerikansk nyhetsbyrå. Han ser allt som händer i landet eller världsdelen i fråga med amerikanska ögon. Det innebär att han till sin nyhetsbyrå enbart rapporterar in händelser som enligt hans *amerikanska* mening är viktiga för omvärlden.

På nyhetsbyrån finns en amerikansk redaktör, som bestämmer om och på vilket sätt den här informationen skall skickas ut till nyhetsbyråns kunder. Om så informationen t ex kommer till nyhetsbyråns tyska lokalkontor, finns där en amerikansk eller en tysk redaktör som avgör om man överhuvud taget skall översätta nyheten till tyska, om den skall översättas i sin helhet eller förkortad. Texten mottas sedan på en tidningsredaktion. Där finns en tysk redaktör som bestämmer om och i så fall på hur mycket plats nyheten skall publiceras. På så vis kan det inträffa att ett manuskript som från början är tusen ord långt, blir en fem raders notis i tidningen, en notis som kanske inte alls stämmer med den verkliga händelsen.

Även om ni nog har rätt i att jag beskriver en extrem situation, ser vi de möjliga felkällorna och bristerna

som finns i det här systemet.

Främlingens problem

1. Det här problemet innebär att den ursprungliga artikeln är skriven av en utländsk journalist från ett land med helt annat språk, annan kultur, politisk och social struktur, annan befolkning och historia. Han har en ytlig kännedom om värdlandet, och även om han är bosatt där i flera år, förblir han för alltid en utländsk journalist med sitt lands utbildning, kultur, moraluppfattning och nationalitet. Han har inte samma bakgrund som den infödde och bedömer händelser, människor och problem, efter kriterier som inte är adekvata för landet.

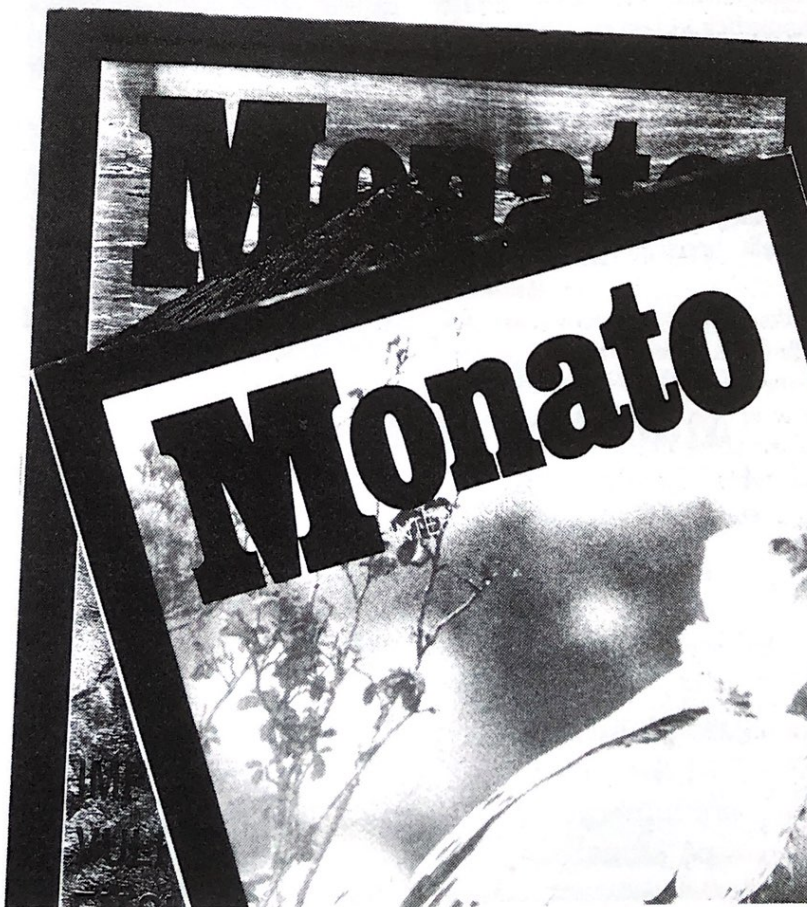
Språkproblem

2. Så tillkommer språkproblemen. Även om journalisten försöker lära

sig landets språk så bra som möjligt återstår översättningsproblem. Men vanligtvis - det gäller framför allt amerikanska journalister - kontaktar den utländske journalisten just sådana informatörer som talar *hans* språk. Antingen använder han tjänster från tolkar, som kanske själva bara hjälpligt behärskar ett västerländskt språk, eller också intervjuar han bara sådana, som kan engelska eller franska. På så vis får journalisten och den övriga världen - bara kontakt med ett visst socialt skikt i landet: eliten. Om de andra människorna i landet får han bara filtrerad andrahandsinformation.

Översättning flera gånger

3. Föreställ er följande exempel: En amerikansk nyhetsbyrå rapporterar om en jugoslavisk politikers utta-

landen. Någon översätter från serbokroatiska till engelska – felkälla nummer ett. På det tyska lokalkontoret översätts artikeln till tyska – ytterligare en felkälla. En dansk journalist läser den tyska tidningen och översätter den för sin danska tidning – en tredje felkälla. Tro inte att det här är någon sällsynthet, inte alls. Många nyheter möter det här ödet, för utlandskorrespondenter hämtar mycket material från lokala tidningar.

Hotelljournalistik

4. Ett särskilt problem gör sig gällande i länder, där det är krig eller revolution. Man talar i dessa fall halvt på skämt om 'hotelljournalistik'. I samband med revolutionen i Iran utvisades en amerikansk nyhetsbyrås korrespondenter. Trots detta fortsatte nyhetsbyrån att rapportera om händelserna i Iran. Korrespondenterna arbetade nu vidare i Libanons huvudstad Beirut, där de hämtade sina uppgifter från libanesiska tidningar, radioprogram mm. Och om någon kommit från Iran till hotellet, där de amerikanska korrespondenterna fanns, fick vi läsa en artikel under rubriken 'från välunderrättade källor' i Iran. Varje erfaren redaktör vet att det här ordvalet betyder att uppgiften är minst sagt tvivelaktig. När det är krig sitter ofta den utländska pressen på ett dyrt internationellt hotell i ett grannland och

fångar upp 'informatörer', som mot god betalning eller ett glas whisky självfallet säger det man vill höra. En gång skrev *Monato* t ex om mordet på en afghansk minister, som ett par dagar senare, med livet i behåll, gav en intervju för en annan journalist.

Esperanto och *Monato* är alternativet

Det internationella språket esperanto gör det möjligt att använda inhemska informatörer i nästan alla världens länder. Det är grunden för *Monato*. Alla artiklar skrivs i original på esperanto. Officiella dokument och intervjuer översätts överlämnat direkt till esperanto. Alla

*Monato*s medarbetare rapporterar enbart om sitt eget land.

Fördelarna med de här reglerna är uppenbara. Man undviker de misstag som korrespondenter gör när de rapporterar från främmande länder. Man undviker misstag på grund av språkproblem. Varje medarbetare skriver både på beställning och på eget initiativ. *Monato*s läsare får ofta läsa om händelser, som man inte får läsa om i någon annan tidning. Dessutom får *Monato*s läsare reda på vad innevånarna själva i landet anser om situationen.

Stefan Maul

Artikeln är en förkortad version av en artikel i *Monato* 6/81

UTBILDNING

Några sätt att studera esperanto

mars

12 mar – 11 maj **Fortsättningskurs**, Karlskoga folkhögskola, Box 192, 691 24 Karlskoga, Tel: 0586-50360

april

21–22 **Esperantokurs, tre nivåer**, Estniska huset i Lund. Övernattning kan ordnas. (Ann-Christine Krondahl, Sjörupsvägen 102, Äsphult, 290 11 Linderöd, tel 044-325164)

juni

4–10 **Esperantokurs för scouter**, Kemiö, Finland (Upplysningar: Carola Antskog, Källkullen, SF-25700 KEMIÖ, Finland)

11–15 **Internationell sommarkurs**, undervisning på fem nivåer, Nordiska folkhögskolan, Kungälv (Upplysningar: Märta Andréasson 031-571133)

25–29 **Kurser på olika nivåer, även kurs för esperantolärare Rautavaara**, Finland (Upplysningar: Esperanto-Asocio de Finnlando, Pengerkatu 18 A 86, SF-00500 Helsingfors, Finland)

juli

1–6 **Sommarkurser**, olika nivåer, Seija Kettunen, Seihäsimiehenkatu 3, SF-40630 Jyväskylä, Finland

9–14 **Sommarkurser**, olika nivåer, Karlskoga folkhögskola, Box 192, 691 24 Karlskoga, Tel: 0586-50360

augusti

1–11 **Freinet-lärares kongress**, esperanto-kurser på olika nivåer, Björkshult, Småland, (Upplysningar: Ingemar Nordin, tel 08-414635)

augusti-december

Nybörjar och fortsättningskurser, Karlskoga folkhögskola, Box 192, 691 24 Karlskoga, Tel: 0586-50360

Dessutom ordnar studieförbunden på många orter kurser. Man kan också studera själv. Fråga efter en lärobok på biblioteket. Anmäl dig till korrespondenskursen eller köp en lärobok.

Prenumerera på

Monato.

195 kr för 1990.
Pengarna betalas in på postgiro 14 74 29-5, Esperantoförbundet, specialkonto.
Skriv på talongen att det gäller prenumeration på *Monato*.

Populara muziko

Eltiraĵoj el verkata libro "Roko kaj popo"

(*Daŭrigo de la antaŭa numero*)

Fano fan

Fervora admiranto kaj sekvanto de artisto aŭ bando. (mallongigo de fanatikulo.)

Folkloro roko, folkloro rokmuziko folk rock

Mikso inter roko kaj iu folkloro muziko. *Fairport Convention; Steeleye Span; Alan Stivell.* (Folk rock havas en Usono iom specialan sencon. *Bob Dylan; Byrds*, sed ankaŭ tio estas speco de folkloro roko, nome Usona folkloro roko.)

Funko, funkmuŝiko funk (music)

Speco de tre ritma, sinkopa populara muziko parenca al soulo. *James Brown; Parliament Funkadelic; Rufus.* Vd repo.

Furoraĵo hit

Tre sukcesa muzikpeco, kies registraĵo (disketo) estas multe aĉetata kaj/aŭ ludata en radio. Vd ŝlagro.

Hajlajfo, hajlajfmuŝiko highlife

Populara muziko en okcidenta Afriko, parenca al kalipso. *E.T. Mensah; Victor Uwaiŝo; African Brothers.* Vd afro-, bakango, ĉimurengo, ĵuĵuo, kvelao, makoso, sukuzo, palmvina muziko.

Hiphopo hip hop

Novjorkdevena kulturo modiginta en la 80-aj jaroj. Inkluzivas repon, elektran bugion, grafition, grataĉon, rompdancadon ktp.

Iru play

Indiko sur tiu butono, per kiu oni igas magnetofonon ludi la bendon (aŭ k-diskludilon ludi la k-diskon). Vd kuru, eligu, paŭzo, rekuru, stop, ek, for.

Ĵazo, ĵazmuŝiko jazz

Usondevena muzikstilo karakterizata ĉefe de improvizado. Ekzistas

multaj diversaj ĵazostiloj. Vd ragtino, diksilando, Novorleana ĵazo, ŝvingo, bopo kaj freŝa ĵazo.

Kajuno, kajunmuŝiko cajun

Vigla dancmuŝiko kreita de la kreoloj de Novorleano, karakterizata i.a. de la kajuna akordiono. *Queen Ida.* Vd zajdeko.

Kantrio, kantrimuŝiko country (and western)

Usondevena muzikstilo iom parenca al blugraso sed kun pop- kaj rokelementoj. *Jimmy Rodgers; Hank Williams; Waylon Jennings; Emmylou Harris; La Barbuloj*

Klavaro keyboard, klaviatur

Vico de klavoj por ludi klavarinstrumenton, ordinare kun blankaj klavoj por la bazaj tonoj kaj nigraj por la diesaj kaj bemolaj tonoj. Klavarinstrumentoj estas ekz. piano, orgeno, akordiono kaj plej multaj sinteziloj.

Kompakta disko, k-disko, KD

compact disc, CD
Speco de disko kun digite storita muziko. Por ludi k-diskon oni uzas kompaktdiskludilon (k-diskludilon), kiu funkcias per lasero. La sistemo de k-diskoj ebligas preskaŭ perfekte senbruan registradon kaj reproduktadon de sono. Vd digita, DAT-magnetofono.

Koncerte live

= sceneje. Esprimo por muzika prezento, aŭdata dum ĝi estas farata (kontraste al sonregistraĵo sur disko aŭ simile), aŭ por albumo farita de koncerto anstataŭ en studio. Vd koncerteĉe (en studio).

Latinamerika muziko, latinmuŝiko latin music

Komuna esprimo por la diversaj specoj de muziko devenantaj de latinameriko. Ilia komuna karakterizo estas verva plurritmo. Vd sam-

bo, salso, rumbo, ĉaĉao, latinamerikaj ĵazo, latinamerika roko.

Metalroko, metalrokmuziko heavy metal

Speco de laŭta kaj agresiva rokmuziko, en kiu dominas distorditaj elektraj gitaroj. *Jimi Hendrix; Deep Purple; AC/DC; Van Halen; Europe.* Metalroko evoluis el ŝtonroko fine de la sesdekaj jaroj. Ekzistas pluraj modernaj specoj de metalroko, kiel rapida metalroko kaj damna metalroko.

Motaŭno, motaŭnuŝiko motown

Speco de Usonnegrana popmuŝiko bazita sur gospelo, soulo kaj ritmenbluso. *Temptations; Supremes; Stevie Wonder.*

Normala kased(bend)o normal cassette

La ordinara speco de kasedbendo ("tipo I") farita parte el feroksido. Magnetofono povas havi regilon por ŝanĝi inter normalaj kasedoj, ferkromaj kasedoj, kromdioksidaj kasedoj kaj metalaj kasedoj.

Papago (mankas Angla kaj Sveda terminoj)

Artisto, kiu tute ne scias la lingvon, en kiu li kantas (teatras aŭ simile), sed kiu nur parkerigis la vortojn. La papagismo estas fenomeno preskaŭ ekskluzive Esperanta, kaj la granda subteno kaj atento, kiun la papagoj ricevas de la Esperantistoj, montras neseriozan sintenon al la propra Esperanta kulturo.

Popo, popmuŝiko pop (music)

1. (Evitinda:) Mallongigo de populara muziko, tiel inkluzivante plimalpli ĉiujn muzikstilojn, pri kiuj interesigas la grandaj popolamasoj.
2. Pli difinita muzikstilo, sed varianta laŭ la tempoj kaj manieroj, karakterizata de dancebla ritmo kaj/aŭ facile memoreblaj melodioj kaj

tekstoj. *Irving Berlin; Frank Sinatra; Gilbert Becaud; Monkeys; Tom Jones; Abba; Alla Pugačova; Lionel Richie; Madonna*. Vd popproko, ŝlagro.

Poškasedilo (*cassette*) *walkman*, *freestyle*

Portebla, tre malgranda kasedmagnetofono aŭskultata per kapaŭskultiloj, foje ankaŭ kun radio. Vd poŝ-k-diskludilo, poŝradio.

Punko, punkmuziko *punk (rock)*

Speco de agresa roko de la sepdekaj jaroj, kiu pretendis reiri al la simplaj fundamentaj ecoj de roko. *Ramones; Sex Pistols; Clash*. Vd ojo.

Regeo, regemuziko *reggae*

Muzikstilo evoluinta en Jamajko meze de la 60-aj jaroj. *Bob Marley; Peter Tosh; Steel Pulse*. La tipe "renversita" regeritmo forte influis la pop- kaj rokmuzikon. Vd skao, unuforlaso.

Repo, repkantado, remuziko

rap(ping)

Speco de funkro karakterizita de rapida ritma parolado. Populariĝinta fine de la 70-aj jaroj. *Sugar Hill Gang; Grandmaster Flash*.

Ritmenbluso, ritmenblusmuziko *rhythm and blues*

Muzikstilo kreita el bluso en la 40-aj jaroj per aldono de forta danca ritmo. *Louis Jordan; Fats Domino; B. B. King*. Ritmenbluso, kiu estis negra muziko, eknomiĝis/fariĝis rokenrolo kiam la blankuloj adoptis ĝin. Vd soulo.

Rokenrolo, rokenrolmuziko *rock 'n' roll*

1. Muzikstilo naskita en la 50-aj jaroj el ritmenbluso. La unua formo de roko. *Bill Haley; Chuck Berry; Elvis Presley*. 2. (Evitinda:) = roko.

Roko, rokmuziko *rock*

Tre multspeca muzikstilo. Naskita en la 60-aj jaroj el rokenrolo (la vorto tamen inkluzivas ankaŭ rokenrolon) *Bill Haley; Elvis Presley; Beatles; Rolling Stones; Jimi Hendrix; Janis Joplin; Sex Pistols; Bruce Springsteen; U2*. Vd ŝtonroko, metalroko, blusroko, popproko, afro-

Rompdancado *break dance*

Novjorkdevena strata dancado modiginta komence de la 80-aj jaroj, karakterizata de akrobataj movoj, parenca al elektra bugio. Vd hiphopo.

Rultamburo *snare drum, side drum, virveltrumma*

La ĉefa tamburo en drumo. Sur la funda membrano estas zumrisortoj, kiuj helpas krei kontinuan sonon ĉe ruladoj. Devenas de militista drumado kaj marŝorkestroj. Vd bastamburo, tamo.

Sampli to sample, sampla

(Diĝite) registri specimenojn de ekz. instrumentaj sonoj, por posta uzo ekz. en sinteziloj tiel, ke la sintezilo sonas praktike kiel la samplita instrumento, ĉar la sonoj ja efektive estas de tiu instrumento. Vd samplilo, elektronika drumo, drumomaŝino, melotrono, sintezi, trigi, imita sintezilo, diĝita.

Sintezilo *synthesizer*

Muzika instrumento kreanta sonon elektronike. Ordinare ludata per klavaro, sed principe la regilaro por elekti diversajn sonojn povas esti ajnforma. Tre oftaj estas la gitarsinteziloj uzantaj gitaron por elekti la tonojn ludotajn de la sintezilo. Ankaŭ elektronika drumo estas speco de sintezilo. En sinteziloj multe uziĝas ankaŭ samplitaj, do nesintezaj, sonoj. Vd sampli.

Soulo, soulmuziko *soul (music)*

Muzikstilo kun elementoj de gospelo kaj ritmenbluso. Soulon karakterizas ĉefe forte sentesprimanta kantado. *Aretha Franklin; Otis Redding; James Brown; Randy Crawford*.

Stelulo *star, stjärna*

Treege fama artisto. Vd fano, superbando, superstelulo

Stereo *stereo*

Mallongigo de stereofonio. (Rimarku, ke simila mallongigo de monofonio ne ekzistas.)

Stereofonio *stereo*

Tekniko de sonreproduktado, kiu

uzas du kanalojn (aŭ malofte pli ol du) kun (iom) malsama sono, kreative la impreson de spaco en la sono, ke diversaj sonoj venas el diversaj direktoj. Vd monofonio. Atentu, ke la koresponda adjektivo kompreneble estas stereofonia, ne stereofona!

Svingo, svinga ritmo *swing*

(*rhythm*), *sväng*

1. Certa (ĵaza) ritmo, en kiu la kvaronoj estas dividataj ne en okonoj, sed en okonaj trioloj, el kiuj estas ludataj normale nur la unua kaj la tria. Oni povus diri, ke en svingo la okonoj ne estas egale longaj. Vd ŝuflo. 2. Malpreciza pozitiva termino pri la ritmo de ajnstila muziko. Se muziko estas svinga (se ĝi svingas), ĝi estas ritme plaĉe ludata kaj danciga.

Svingo, svingomuziko *swing (music)*

Speco de ĵazo kreita en la 30-aj jaroj, ludita ĉefe de grandaj ĵazbandoj; uzas kompreneble svingan ritmon. *Benny Goodman; Jimmie Lunceford; Buddy Rich*.

Ŝtonroko, ŝtonrokmuziko *hard rock, hårdrock*

Pli malmola formo de roko ekzistanta jam de la tempo de rokenrolo. *Hound Dog; Tutti Frutti; Rolling Stones; Cream*. Ŝtonroko poste evoluis al la eĉ pli agresa metalroko.

Tamburo *drum, trumma*

Perkutinstrumento konsistanta el cilindro, sur kies aperturo(j)n oni streĉis membranon el plasto aŭ simila materialo (prae el haŭto). Vd bongoj, drumo, rultamburo, bastamburo, kongao, tamo, tamburino, timbalo, timbaleo.

Tamo *tom (tom), puka*

Speco de dumembrana tamburo origine el la oriento. Ordinare parto de drumo. La drumo tamaro konsistas baze el unu aŭ du tametoj (pendantaj tamoj) muntitaj sur la bastamburo, kaj unu tamego (planka/staranta tamo), sed grandaj drumoj povas havi multe pli da tamoj en diversaj grandoj kaj agordoj. Vd bongoj, kongao, timbalo,

timbaleo.

Timbaleo *timbale*

Unumembrana tamburo kun metala korpo. Tre grava en Latinamerika muziko. Normale uzata en paroj muntitaj sur stativo (ofte kune kun bovsonorilo). Oni ludas kaj sur la korpon, kaj sur la membranon kaj (ofte) sur la randon. Vd tamo, timbalo.

Tonalto *pitch, tonhöjd*

La alto de tono dependas de ĝia frekvenco, la nombro de osciloj en sekundo, mezurata en hercoj (Hz). Ne uzu la konfuzan sinonimon pi(t)ĉo! Vd tembro.

Trigi to trigger, trigga

Sendi signalon, ke elektronika

muzikmaŝino ludu certan tonon. Trigado estas multe uzata en moderna muziko. Per ludo de iu tono sur unu instrumento oni povas igi alian instrumenton, ekz. sintezilon, samtempe ludi iun (antaŭe programitan) tonon. Vd sampli, drumomaŝino, elektronika drumo, plato.

Video *video*

1. Ĝenerala nomo por ĉia tekniko de elektronika registrado kaj reproduktado de bildoj, kaj speciale por kelkaj modernaj videsistemoj. Videmagnetofono, videfilmo, videbendo. Vd aŭdio. 2. Filmo en videa tekniko. Popularaj (rokaj) muzikaĵoj estas ofte provizitaj per akompanaj videaj filmetoj, ofte nomataj rokvideoj.

Bertilo Wennergren

Lom pri tonoj, akordoj ktp.

En Esperanto oni uzu la alfabetan sistemon: A, B, C, D, E, F, G (a, bo, co, do e, fo, go). Pluformado okazu jene: A-oj, B-oj (booj), C-a (coa), G-akordo (goakordo) ktp. Aldone oni uzu la vortojn **diesa** kaj **bemola**: A diesa, A bemola, C diesa, C bemola ktp. Ekzistas ankaŭ la simboloj **dudieso**, **dubemolo** kaj **bekvadrato**.

La ĉefaj gamoj estas la **maĵora** kaj **minora**. Ekzistas ankaŭ **kvintonana**, **blusa**, **plentona** k.a. gamoj.

Por la intervaloj mi adoptis la en PIV proponitan sistemon, kiu uzas la "sufikson" -t- post la numeraloj: **unuto**, **duto**, **trito**, **kvarto**, **kvinto**, **sesto**, **septo**, **okto**, **naŭto**, **dekto** ktp.

Por oportune nomi akordojn kaj tonojn mi elaboris simplan sistemon de mallongigoj: Maĵora = **ma**; minora = **mi**; diesa = **di**; bemola = **be**. Por la intervaloj taŭgas la simplaj senfinaĵaj numeraloj. Jen kelkaj akordnomoj en mallongigitaj formoj: co (ma); co mi; co di (ma); do be sep; a ma sep; fo ses; co eg(kvint)a; e etmi; a naŭ; a dek unu; co sep etkvinta. Skribaj formoj por tiuj akordoj povas esti: C, Cmi, Cŝ, Db7, Ama7, F6, C+(5), Eet, A9, A11, C7-(5).

Taktojn oni strikte nomu **kvar-kvarona takto** (4/4); **tri-kvarona takto** (3/4); **ses-okona takto** (6/8) ktp., sed normale sufiĉas **kvar-kvar-takto**, **tri-kvar-takto** ktp., aŭ eĉ simple **kvar-takto**, **ses-takto**, **sep-takto** ktp.

Bertilo Wennergren

POEZIO

La venkonto

Mi vidis mian venkonton unuafoje hodiaŭ,
tremante mi tuj rekonis lin.
Nun mi jam sentas lian pezan manon sur mi...
Kie nun troviĝas
mia trila rido de virgulino,
mia virina libero kun alte tenata kapo?
Nun mi jam sentas
lian firman prenon ĉirkaŭ mia tremanta korpo,
nun mi aŭdas la duran sonoron de la realo
kontraŭ miajn purajn, purajn revojn.

Edith Södergran (1892-1923)
Elsvedigis: Magda Carlsson

Alvenas multaj originalaj kaj tradukitaj poemoj al la redaktanto de *La Espero*. En ĉiu numero tamen estas loko por maksimume unu poemo. Vi poetoj kaj tradukantoj, unuavice sendu viajn verkojn al literaturaj revuoj kiel *La Kancerkliniko* aŭ *Fonto*. Se vi faros tiel, vi havos pli grandan ŝancon publikigi ilin.

FÖRLAGSFÖRENINGEN ESPERANTO

håller årsmöte i Karlskoga i samband med Esperantoförbundets kongress.
Årsmötet äger rum den 19 maj kl. 10 i Karlskoga folkhögskola.

Styrelsen

Kelkaj novaĵoj el la sveda literaturo

Pipi Ŝtrumpolonga

Astrid Lindgren, *översättning: Sven Alexandersson; Progreso Eldonejo 1989, 174 s., 123 kr.*

Plupp, Ture Sventon, och bröderna Lejonhjärta har fått sällskap av Pippi. Under de senaste åren har vi ju fått se många kända svenska barnböcker i översättning till esperanto. När nu Pippi Långstrump har kommit ut på esperanto känns det extra roligt. Pippi är troligen den svenska barnboksgestalt som är mest känd i andra länder. Med esperantoutgåvan är boken översatt till 54 språk.

Sven Alexandersson har lyckats väl med sin översättning. Att översätta barns språk är ju en särskild utmaning, men i *Pipi Ŝtrumpolonga* är de kärnfulla, ofta originella uttrycken väl översatta. Boken uppfyller det krav man brukar ställa på översättningar: det känns som om översättningen lika gärna skulle kunna vara ett original. Ett par missar har jag dock hittat. 'Göra stora ögon' kan inte heta *fari grandaj okulojn*, (s 58) utan bör snarare vara *grandokule miri* eller liknande. Det är också tveksamt om boktiteln är väl vald. Vore inte *Pipi Longstrumpa* bättre? Betyder inte 'strumpolonga' lång som en strumpa? Vad säger språkexperterna?

En brist i esperantoutgåvan är att bilder helt och hållet saknas förutom den på omslaget. Bilder är oerhört viktiga i barnböcker. Nu blir nog den bildlösa *Pipi Ŝtrumpolonga* huvudsakligen läst av vuxna, och det är som barnbok de skulle ha chanser att slå igenom i esperantovärlden. Barn älskar den uppstudsiga Pippi som gör allt som barn drömmer om, men som de inte får göra. De älskar Pippis fantasier om hur innevånarna i Belgiska Kongo ljuger dagarna i ända och om hur egyptierna går baklänges. (Vi vuxna

får snarare kalla kårar av de här uttrycken och frågar oss om man verkligen får säga så, men vi skall inte bekymra oss. Fantasi är fantasi. Barn är barn.)

Sammanfattningsvis vill jag rekommendera boken. Ett stort tack till Progreso Eldonejo i Motala som utför en kulturgärning genom utgivningen av svenska barnböcker på esperanto. Ett tack också till Franko Luin, som även denna gång ställt sina grafiska kunskaper till förfogande.

Leif Nordenstorm

Orm la Ruĝa

Frans G. Bengtsson, *traduko Bertil Nilsson, Eldona Societo Esperanto 1989, 215 p., 135 kr.*

Frans G. Bengtsson (1894–1954) estis elstara eseisto pri historiaj kaj literaturaj temoj. Li ankaŭ verkis beletré, kaj prozon kaj poezion. Lia plej grava sukceso estis la historia romano *Orm la Ruĝa* (Röde Orm, 1941 kaj 1945) pri aventuroj en la vikinga epoko. Ties unuan parton nun prezentas Eldona Societo Esperanto, en esperanta traduko de Bertil Nilsson.

Orm la Ruĝa estis granda sukceso inter la legantoj kaj fariĝis sveda klasikaĵo. Ĉe historiistoj kaj literaturistoj oni rigardis ĝin iomete de supre, senkaŭze laŭ mia opinio. Ĝi leviĝas alte super la nivelo de ordinaraj historiaj aventuroj. Ne hazarde ĝi estas unu el malmultaj svedaj romanoj, kiuj kreis "vortojn kun flugiloj". Antaŭ ĉio ĝi estas tre amuza. Kompreneble ĝi desegnas romantikan bildon de kruela tempo. La aŭtoro miksas historiajn personojn kun herooj el islandaj sagaoj

kaj kun siaj propraj herooj. La vikinga epoko ja foje estis uzata por naciismaj celoj, sed FGB sukcesis en nigra tempo verki romanon tolemeran kaj neŝovinisman. La lingvo de la romano estas antikveska, kion FGB atingis per simplaj rimedoj. Grandparte li estas influita de la lingvo de antikvaj islandaj sagaoj.

Oni povus atendi malfacilaĵojn interpreti tian iom arkaikan lingvaĵon en lingvo kun nur centjara historio. Bertil Nilsson laŭ mia juĝo sukcesis tre bone. Estas ĝuo legi lian tekston. Kutime, la lingvo de traduko estas pli pala ol tiu de la originalo. Tiel foje estas ankaŭ pri *Orm la Ruĝa*. Sed BN prenas al si sufiĉe grandan liberecon en detaloj, kaj per tio kelkloke la traduko povas fariĝi pli riĉa ol la originalo. Ofte mi admiras liajn sukplenaĵojn tradukojn, ekz. "kun taŭzita kresto" por "slokörad". Alifoje mi ne trovas lian elekton perfekta; ekz. li tradukas "ätt" (dinastio) per "klando", kaj "frilla" (konkubino) jen per "kromvirino", jen per "kunkuŝulino". Ial li ankaŭ en kelkaj lokoj perdis vortojn el la sveda teksto. Tio ne tuŝas la literaturan valoron, sed estas malzorge.

Povas esti, ke *Orm la Ruĝa* plej multe amuzos skandinavojn, kiuj rekonas la homojn, lokojn kaj etoson. Sed mi kredas, ke ĝi povos interesi kaj amuzi ankaŭ homojn el aliaj landoj, ĉar la vikingoj ja ekspediciis vaste, kaj ilia famo estas eĉ pli vasta.

La volumo estas grafike bela. Tamen: Librofine troviĝas glosaro, sed ĝi ne enhavas ĉiujn ne-pivajn vortojn. Estas ankaŭ listo kun nomoj de gentoj kaj loĝlokoj, sed kial ne aldoni mapon por montri la diversajn regionojn kaj la vojaĝojn de *Orm*? Utilus ankaŭ listo de historiaj kaj mitaj personoj kaj dioj.

Mi varme rekomendas *Orm la Ruĝan* kiel donacon de skandinavoj al amikoj en aliaj landoj.

Sten Johansson

Esperanto går framåt i Östeuropa. I det här numret av *La Espero* ser vi närmare på Baltikum.

Estland: stora upplagor

Den estniska litteraturen är välkänd bland världens esperantister. Sedan 1970-talet har ett tiotal översättningar till esperanto kommit ut på förlaget Eesti Raamat, vanligtvis med upplagor mellan 4000 och 12000 exemplar. Det senaste tillskottet är *Noktaj aviadistoj* av Vladimir Beekman.

Organisationen *Esperanto-Asocio de Estonio* har återuppställt tillsammans med tidskriften *Informoj de EAE*. Radio Tallinn sänder två tiominuters program på esperanto per vecka.

Lettland: vänortssamarbete

Vid fjolårets svenska esperantokongress i Norrköping deltog två lettiska esperantister, som en del av det utvecklade vänortssamarbetet mellan Norrköping och Riga.

Latvia Esperanto-Asocio, har liksom sin litauiska motsvarighet, blivit medlem av världsorganisationen UEA. *LEA* ger ut tidningen *Latvia esperantisto*.

Litauen: nytt esperantocentrum

Litova Esperanto-Asocio består av 36 esperantoklubbar. Tidskriften *Litova stelo* skall börja komma ut igen. Redan nu finns ungdomstidningen *Junulara voĉo*. Radio Vilnius sänder sedan april 1989 även på esperanto. Efter en kampanj med internationellt stöd har myndigheterna i Kaunas beslutat att esperantopionjären Alexander Zilberniks hus

skall byggas om till ett centrum för Litauens esperanto-rörelse: bibliotek, kontor, museum, kurscentrum och klubblokal. Kostnaderna står staden för.

Förenta staterna bäst

Det blev det amerikanska esperantoförbundet som tog hem Fynepriset för bästa esperantoarbetet 1989. *Esperanto-Ligo por Norda Ameriko* ökade under året sitt medlemsantal med 20%. Under året såldes en ny lärobok i 2000 exemplar i landet.

Diabilder till Togo

Esperantister i Togo håller på att sammanställa en bildserie om hur esperanto används i olika länder. Sänd diabilder till: Gbelo Koffi, B.P. 13169, Lomé, Togo.

Rätta svar till övningen på sidan 30

Uppgift 1
ĉevalo, virĉevalo, ĉevalino, ĉevalido.

Uppgift 2
kaprido, virkapro, ŝafino, porkido, virkrokodilo, virbovo, hundino, elefantino, virboaco, alkido.

Uppgift 3
vaja, renkalv, girafftjur, nöt(kreatur), hund(hanne), kuling, bagge/vädur.

Pri "Kameruno"

Du portugalska legatorer de *La Espero*, Gonçalo Neves kaj António Martins rimarkis ke *La Espero* erare tradukis la portugalska regeringsmon *Rio dos Camarões*, de kiu venas la landnomo Kameruno. La korekta traduko estas 'rivero de la salikokoj'. Ni dankas pro la atentigoj. La mistraduko aperis en la artikolo 'De kie venas la afrikaj landnomoj', en *La Espero* 1989:6, kiu estas reviziita versio de artikolo aperinta en Kontakto.

Broŝuro pri Jyväskylä

Aperis turisma broŝuro pri la urbo Jyväskylä. Vi povas peti ĝin de: Urba turisma oficejo, Vapaudenkatu 38, SF-40100 Jyväskylä, Finnlando. Ekzistas turismaj broŝuroj ankaŭ pri multaj aliaj finnaj kaj alilandaj urboj. Rigardu en Jarlibro de UEA kaj mendu.

DONACOJ

Klubo cent: Ove Kleborgh, Hässleholm 100. Anna Greta & Jan Strönne, Malmö 200. Ivar Andersson, Hälleforsnäs 100. Jarl Hammarberg, Stockholm 100.

Memore al Fritz Ström: Kumla Esperantoförening 100. Bengt Söderlund, Kumla 100. Martin Adelind, Kumla 100.

Ĝenerale: Claes-Göran Ingestedt, Vällingby 100. Gösta Persson, Helingborg 300. Erik Swärd, Malmö 150. Nelegebla nomo 100. N Olsson 100.

SEF kore dankas pro la donacoj.

Novaj kontribuoj estas bonvenaj al Esperantoförbundet, poŝtĝiro 2012-3.

Tra la lando

Kulturfestival i databas

Alla som har tillgång till Televerkets databassökning har nu tillgång till information om Kultura Esperanto-Festivalo. Den ingår i informationen om arrangemang i samband med Västerås tusenårsjubileum.

Utländska föreläsare

Sverige gästas under våren av flera utländska gäster på föreläsningsturné. Abani Halder från Indien föreläste under februari på tio orter om sitt hemland och om yoga. Jerzy Fornal, polsk skådespelare, turnerar under mars med en ny pjäs om franska revolutionen.. Gerhard Tobias, också polack, föreläser om fartyg i gångna tider, undervisar i esperanto och deklamerar ur *Sinjoro Tadeus*. Även detta äger rum i mars.

Esperantoexamen

Skrivningsdag för esperantoexamen blir i år den 6 maj. Såväl lägre som högre examen kan avläggas. För vidare upplysningar om reglemente, krav och kostnader vänd er till: Svenska esperantoinstitutet c/o Ebbe Vilborg, Prästgårdsängen 2, 412 71 Göteborg, tel 031-405274.

Broschyrer

Faktoj pri Svedio heter ett informationsblad om Sverige som man kan skicka till brevvänner och andra. Det kan beställas gratis från: Svenska Institutet, Box 7502, 103 91 Stockholm.

En broschyr om resor i sydöstra Sverige kan beställas från: Turism

och Fritid i Jönköpings län, Box 1027, 551 11 Jönköping.

Bokklubben Nova Libro

Några gånger om året väljer Nova Libro ur bokfloden: skönlitteratur eller populärvetenskap med lättläst text.

Du blir medlem genom att skri-

va ett kort eller brev och anmäla dig. Adressen är: Esperantoförlaget, Nova Libro, Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm. Lika lätt är det om du vill gå ur. När ett bokpaket kommer, har du tio dagar på dig att betala. Vill du inte ha boken kan du skicka tillbaka den inom tio dagar. Kostnaden per år blir i nuvarande penningvärde ungefär 400 kronor. Moms och porto ingår. Vi erbjuder också andra intressanta böcker till medlemmarna till ett något lägre pris än normalt.

Bokklubben Nova Libro – ett enkelt sätt att ta del av esperantolitteraturen.

Kultura Esperanto-Festivalo 3 23-27 maj 1990, Västerås

KEF3 äger rum i Bryggargården i Västerås. Bland de medverkande kan vi nämna, teatergruppen *La Krizalido*, sångarna *Ĝan Franko*, *Nikolin'* och *Georgo Handzlik*, rockgrupperna *Persone* och *Amplifiki* och poeten *Jarlo Martelmonto*.

Avgifter

Program	250 kr
Måltider	200 kr
Sovplats på golv (medtag madrass och sovsäck)	50 kr
Extra avgift vid anmälan efter 30 april	50 kr

Om hotellrum önskas, ange det på anmälningsblanketten.

Avgifterna betalas till postgiro 488 88 54-9, Kultura Esperanto-Festivalo, Stockholm. Skicka samtidigt in följande anmälningsblankett (kan skrivas av):

Namn _____

Adress _____

Vegetarian: ja/nej
Jag anmäler mig till: kulturprogrammet
måltiderna
plats för madrass
vandrarhem
hotell

Hjälp mig att boka plats på _____

Jag skulle vilja delta i talangkvällen med följande program:
_____
_____

Kalendaro

APRILIO

- 13 – 16 **Paska renkontiĝo**, Vierhouten (Nederlanda Esperanta Junularo, Lilian van der Burgt, Postbus 528, NL-6200 AM MAASTRICHT, Nederlando)
- 13 – 20 **6a Printempa Semajno Internacia**, porfamilia aranĝo en Todtmoos, Sudokcidentgermanio (Hedwig Fischer, Gustav-Adolf-Strasse 2a, D-4418 NORDWALDE, FR Germanio)
- 14 – 17 **45-a kongreso de SAT-Amikaro** Bondy, Francio (SAT-Amikaro, 67 av. Gambetta, F-75020 PARIS, Francio)
- 21 – 22 **Esperantokurs, tre nivæer**, Estniska huset i Lund. Övernattning kan ordnas. (Ann-Christine Krondahl, Sjørupsvägen 102, Äsphult, 290 11 Linderöd, tel 044-32 51 64)
- 27 aprilo – 2 majo **Seminario: Esperanto-objekto de akademia intruado kaj esploro**, Bad Saarow, Berlin, GDR (Esperanto-Asocio en Kulturligo de GDR, Otto-Nuschke-Strasse 1, Berlin, Germana DR)
- 27 aprilo – 4 majo **Esperanta Semajno pri Sano kaj Resanigo**, Lingfield, Britio (Martin Howard, Webbs Cottage, Woolpits Road, Great Saling, Braintree, Essex CM 7 5DZ, Britio)

MAJO

- 2 – 9 **3-a Internacia Festivalo de Esperanto-Arto**, Volgograd, Sovetunio (Esperanto-EOLA, ab.ja. 73, u.Voljskij-30, SU-404130 Volgogradskaja obl., Sovetunio)
- 18 – 20 **Sveda esperantokongreso**, Karlskoga (Informoj sur paĝo 4)
- 18 – 20 **Barn och ungdomsträff**, Karlskoga (Information på sidan 9)
- 24 – 27 **3-a Kultura Esperanto-Festivalo**, Västerås (Informoj sur paĝo 8)
- 25 – 27 **5a Centra Renkontiĝo**, Brandenburg, GDR (Esperanto-Asocio en Kulturligo de GDR, Otto-Nuschke-Strasse 1, Berlin, Germana DR)
- 25 – 30 **3-a Internacia Akademia Konferenco Pri Scienco kaj Tekniko en Esperanto**, Beijing, Ĉinio (Sciencist-Teknikista Esperanto-Asocio sub la Ĉina Akademio de Sciencoj, 52 Sanlihe, 100864 BEIJING, Ĉinio)

JUNIO

- 1 – 5 **82a Franca Kongreso de Esperanto**, Blois (UFE, Kongresa Servo, 4 bis, Rue de la Cerisaie, F-75004 Parizo, Francio)
- 2 – 8 **Kongreso de Internacia Fervoja Esperanto-Federacio**, Hamar, Norvegio (IFEK-kongreso, Karudveg, N-2340 LØTEN, Norvegio)
- 4 – 10 **Esperanto-kurso por geskoltoj**, Kimito, Finnlando (Carola Antskog, Källkullen, SF-25700 KIMITO/KEMIÖ, Finnlando)
- 5 – 20 **Kurso de ĉina luktoarto tajĉiĉuan** (Shenyang-a korpokultura instituto, 1 Han 1 Duan Taishanlu, Hungguqu, Shenyang, Ĉinio)

- 11 – 15 **5a Internacia kurso**, Nordiska folkhögskolan, Kungälv (anonco sur paĝo 12)
- 15 – 16 **Biciklado "Vätternrundan"**. (Esperantista teamo: Anita Bergh, Hasselgatan 60, 194 37 UPPLANDS VASBY, tel. 0760-858 72)
- 21-28 **Renkontiĝo por memzorgantoj**, Baks, ĉe Szeged, Hungario (Soma, H-6768 Baks, Hungario)
- 22 – 30 **3-a Internacia Esperantista Junulara Renkontiĝo** Arĥangelsk, Sovet-Unio (Fondajo de Esperantistaj Junularaj Aranĝoj, SU-103885 Moskva, prospekt Kalinina 14, Sovet-Unio)
- 29 junio-6 julio **Internacia Esperanto-Semajno** (turismo) Nico, Francio (Groupe Esperantiste de Nice, Les Hortensias 2, 121 B Bd Napoléon III, F-06200 Nice, Francio)

JULIO

- 1 – 14 **Turisma rondvojaĝo** Kebekio kaj Ontario en Kanado (Esperanto-Societo Kebekia, C.P. 126, succ. Beaubien, Montréal, Québec, Kanado, H2G 3C8)
- 5 – 14 **3a verda ŝakolimpiko**, Podebrady, Ĉeĥoslovakio (Václav Štěpánek, Macurova 16, CS-143 00 Praha, Ĉeĥoslovakio)
- 9 – 14 **Someraj kursoj**, Karlskoga (anonco en La Espero 1989:4, Karlskoga folkhögskola, Box 192, 691 24 Karlskoga. Tel: 0586-503 60)
- 21 – 28 **24-a ILEI-Konferenco** (instruista) Hanabanila, Kubo (Malcolm Jones, 41 Causeway, Chippenham, Wiltshire, Britio SN15 3DD)
- 14 – 21 **Universala Kongreso**, Havanna (anonco en La Espero 1989:4)
- 14 – 23 **23a Internacia Renkontiĝo Naturamika**, nybörjar- fortsättningskurser, turistarrangemang, Abaliget, Pécs (IREN, Departemento komitato de HEA, Hungara Esperanto-Asocio, PÉCS, Pf. 2. H-7601 Ungern)
- 16 – 23 **40-a KELI-Kongreso**, (kristana) Neuchâtel, Svisio (Kristana Esperantista Ligo Internacia, E. van Dijk-Kuypers, Koningsmantel 4, NL-2403 HZ Alphen a/d Rijn, Nederlando)
- 22 – 28 **Internacia Junulara Kongreso**, Kubo (Ŝanĝitaj datoj, informoj venos en La Espero)
- 23 – 29 **Kvinpinta Semajno**, Åbo/Turku (Riitta Pulli, Kulkustie 3 B 14, SF-36240 KANGSALA, Finnlando)
- 28 julio – 4 aŭgusto **Naturamika Feriosamajno**, Maria Alm, Aŭstrio (Max Finkenzeller, A-1100 Vieno, Troststrasse 27/10/12, Aŭstrio)

AUGUSTO

- 1 – 11 **Kongreso de esperantistaj Freinet-instruistoj**, Björkshult, Småland (informo sur paĝo 12)
- 3 – 9 **Internacia Junulara Semajno**, Szödliget, Hungario (Lingvo-Studio, Szilvási László, H-1675 Budapest, Pf 87, Hungario)
- 4 – 11 **63-a SAT-Kongreso**, Linz, Aŭstrio (Max Hollinger, Gruberstrasse 65, A-4020 Linz, Aŭstrio)
- 6 – 18 **Tria intensiva pedagogia-metodika kurso**, UEA, ILEI, KCE (Kultura Centro Esperantista, Poŝtfako 779, CH-2301 La Chaux-de-Fonds, Svisio)
- 11 – 18 **Internacia Feria Restado**, Vieno (Max Finkenzel-

- ler, A-1100 Vieno, Troststrasse 27/10/2, Aŭstrio)
- 14 – 18 **Kurso por la formado de assembleaj kadroj** fönningsteknik, La Kvinpetalo (La kvinpetalo, route de Civaux, F-86410, Francio)
- 21 – 25 **Kurso pri informado**, La Kvinpetalo (La kvinpetalo, route de Civaux, F-86410, Francio)
- 24 – 26 **77a Kongreso de Japanaj Esperantistoj** Jokohamo, senkosta restado por eksterlandanoj (Jokohama Esperanto-Rondo, 18-14 Saido 1-ĉoome, Koonanku, JOKOHAMO, 233, Japanio.
- 24 – 30 **Turisma Semajno**, Malto (Esperanto-Societo Malta, P.O. Box 142, Valletta, Malto)
- 24 – 31 **61-a Itala Kongreso de Esperanto**, Padova (Gruppo Esperantista Padovano, Giovanni Saggiori, Via Barbieri, 18, I-35126 Padova, Italio)

SEPTEMBRO

- 1 **Esperantodagen** Upptakt för höstens aktiviteter för den svenska esperantorörelsen. Anordnas lokalt
- 1 – 10 **SUS 7 (Scienca)**, Respubliko de San Marino (AIS, Kleinenberger Weg 16b, D-4790 Paderborn, FR Germanio)
- 16 – 24 **SUS 8 (Scienca)**, Bialystok (AIS, Kleinenberger Weg 16b, D-4790 Paderborn, FR Germanio)

DECEMBRO

- 15 **La tago de la Esperanto-libro**

OFTE

Vojaĝoj en Litovio: Turisma kompanio Vejas, Gedimino pr 10/1, SU-232600 Vilnius, Litovio

Vojaĝoj en Ĉinio: Esperanto-Turisma Sekcio, Pekina Turisma Servo Tian'an, 8 Dong Zhi Men Nan Da Jie, 100027 PEIJING, Ĉinio

Diversnivelaĵoj: Internacia Esperanto-Kursejo, BL-4744 SMOLJAN, p.k. 36

Diversaj aranĝoj: Grésillon (Kultura Esperanto-Domo, Grésillon, F-49150 Baugé, Francio)

Vojaĝoj: BET Esperantotur, str M Sklodowskiej-Curie 10, PL-85-094 Bydgoszcz, Pollando

CETERE

Apartamento en Praha: Interhelpo. Esperanto, p.k. 44, CS-15000 Praha 5, Ĉeĥoslovakio.

Tri semajnoj en Afriko fine de 1990: Togolo kaj najbaraj landoj: Georg Kustos, Mágárdsvaj 18, Gerrin, DK-8850 Bjerringbro, Danio.

Turismo en Hungario: Esperanto Sekcio de Vojaĝoficejo Express, Bp 62, Pf 567, H-1395 Budapest, Szabadság tér 16, Hungario.

POR KOMENCANTOJ

Djurnamn på svenska och esperanto

Esperanto är ett logiskt språk. Svenska är logiskt bara ibland. Kattens ungar kallas ju kattungar, hundens heter däremot valpar. I esperanto gäller alltid samma logiska system.

I den här övningen skall vi träna oss på djurnamn. Vi behöver nog träna både på de svenska namnen och på esperantonamnen. Först lär vi oss hur djurnamnen fungerar på esperanto.

Räv heter *vulpo*.

Rävhanne heter *virvulpo*.

Rävhone heter *vulpino*.

Rävunge heter *vulpido*.

Hannens namn bildas alltså genom förstaveln *vir-*; honans genom ändelsen *in-* som läggs in före substantivändelsen *-o*; ungens genom ändelsen *id-* som läggs in före substantivändelsen *-o*;

Vi tar ett exempel till:

Örn heter *aglo*; örnhanne *viraglo*; örnhone *aglino* och örnunge *aglido*.

Uppgift 1

Översätt från svenska till esperanto:
häst, hingst, sto, föl.

Uppgift 2

Översätt från svenska till esperanto:
killing, bock, tacka, kulting, krokodilhane, tjur, tik, elefanthona, sarv, älgkalv.

Uppgift 3

Översätt från esperanto till svenska:
boacino, boacido, virĝiraf, bovo, virhundo, porkino, virsafo.

Vad var svårast, att översätta till svenska eller till esperanto. Nu kan du kontrollera dina svar på sidan 27.

Ordlista

bovo	nöt(kreatur)	hund	hundo
elefant	elefanto	häst	ĉevalo
får	ŝafo	krokodil	krokodilo
get	kapro	ren	boaco
giraff	ĝiraf	räv	vulpo
gris	porko	älg	alko

Radio-programoj en Esperanto

Jen listo de programoj aŭskulteblaj en Svedio:

Stacio	Tago	Horo	Kilohercoj	Metroj
Radio Polonia Esperanto-redakcio Poŝtkesto 46 PL-00950 WARSZAWA 1 Pollando	Ĉiutage	06.00-06.30 12.00-12.25 16.30-16.55 18.30-18.55 21.30-21.55 22.30-22.55	9675, 7270, 5995, 1503 11840, 9525, 5995, 1503 11815, 6095 9540, 7285, 6135 9525, 7145, 7125 7285, 7270, 7125, 6135 6095, 5995, 1503	31,01;41,27;50,04;200,00 25,34; 31,50;50,04;200,00 25,39;49,22 31,45;41,18;48,90 31,50;41,99;42,11 41,18;41,27;42,11;48,90 49,22;50,04;200,00
Svisa Radio Internacia Esperantofako CH-3000 BERN 15 Svislando	Lunde Ĵaŭde Sabate	14.30-14.40	9535, 6165, 3985	31,46;48,66;75,29
Aŭstra Radio ORF Esperantoredakcio A-1136 WIEN, Aŭstrio	Dimanĉe	05.05-05.30 14.05-14.30	6155 13730, 6155	48,74 21,85;48,74
Radio Vatikana Esperantoredakcio I-00120 CITTA DEL VATICANO	Dimanĉe kaj festotage Ĵaŭde	21.00-21.10 07.00-07.15	1530, 6190, 6248, 7250, 9645 1611, 6248, 7250, 9755, 11715	196;48,47;48,00;41,38;31,10 186;48,00;41,38;30,15;25,61
Radio Roma RAI Esperantoredakcio C.P. 320 I-00100 ROMA, Italio	Sabate	21.00-21.20	7275 11800, 9710	41,24 25,42;30,90
Radio Zagreb Eo-redakcio Juriŝiĉeva 4, YU-4100 ZAGREB, Jugoslavio	Dimanĉe	23.45-24.00	1125, 1134, 1143	266,4;264,70;262,00
Radio Pekino Esperantofako BEIJING, Ĉinio	Ĉiutage	21.00-21.30	9500, 9965, 7470	31,58; 30,10;40,16
Brazila Spiritisma Federacio av. Passos 30 BR-20000 RIO DE JANEIRO ZC 58 Brazilo	Dimanĉe	23.30-23.45	1400	214
Rádio Clube de Sorocaba Eo-redakcio, Rua de Penha 455 BR-18100 SOROCABA SP, Brazilo	Dimanĉe	01.00-02.00	1080	278
Estonia Radio SU-200100 TALLINN Estonio, Sovetio	Ĵaŭde Dimanĉe	22.20-22.30 10.20-10.30	1035, 5925 1035, 5925	290;50,63 290;50,63
Radio Vilnuso Radio Vilnius Esperanto SU-232674 VILNIUS Litovio, Sovetio	Marde Ĵaŭde	00.23-00.28 23.53-23.58	11770, 12060, 15180, 17665, 17690 6100, 666	25,49;24,88;19,76; 16,98;16,96 49,18;450,45

Esperantoförbundet, Brunnsgratan 21, 111 38 Stockholm

Lernu ludante!

Pannon Nyomda, Veszprém, 1989

La lingva ludilo troviĝas en libroforma skatolo, bele kaj firme kovrita, samformata kaj preskaŭ samdika kiel la Plena Ilustrita Vortaro. Ĝi enhavas kartetojn kun la dimensioj de 6 X 3,5 cm, sur kiuj estas presitaj aparte ĉiuj afiksoj, prepozicioj kaj 200+400 vortoj. En la skatolo troveblas ankaŭ broŝureto, kiu kvinlingve (esperante, hungare, germane, hispane kaj angle) informas pri la uzado de la lingvoludilo por ko-

mencantoj. Por progresantoj nur esperante legeblas la informoj pri maniero de taksado kaj ses diversaj proponitaj ludmanieroj. Aparta ĉapitro priskribas la 16 regulojn kiel bazon de gramatiko, kaj fine troveblas listo de 200 + 400 vortoj, kies signifojn la uzantoj povas enskribi en sia propra lingvo.

Uzante la 770 vortokartetojn kaj afiŝokartojn oni povas lerni la vortojn kaj pliperfektigi la lingvoscion. Ekz. oni tiras 5 vortojn, per kiuj – uzante la afiksojn kaj prepoziciojn – eblas fari plurajn frazojn. Sed ne gravas, ĉu la frazo havas sencon aŭ ne, gravas nur, ke gramatike ĝi estu

perfekta. Tio helpas perfektigon de la lingvouzo, samtempe la strangaj frazoj ĉiam amuzas la kunludantojn.

Per unu kompleta lingvoludilo povas ludi 4–5 gelernantoj. Uzante plurajn ludilojn ankaŭ en lernejoj klasoj eblas instrui per ĝi.

La valoron de la alloga lingvoludilo iom malaltigas tiuj kelkaj lingvaj kaj presaj eraroj, kiuj troveblas en la informbroŝureto. Feliĉe ili aperas nek en la gramatika tabelo, nek sur la kartetoj – tiel la gelernantoj renkontas senriproĉan lingvaĵon.

Ilona Sirkó

ESPERANTO PÅ KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA

18/5 - 20/5 1990 Svenska Esperantokongressen
9/7 - 14/7 1990 Sommarkurser på 3-4 olika nivåer

27/8 - 19/10 1990 Nybörjarkurs - åtta veckor
22/10 - 19/12 1990 Fortsättningskurs - åtta veckor

1991 4 åttaveckorskurser + sommarkurs i juli

Upplysningar: KARLSKOGA FOLKHÖGSKOLA
Box 192
691 24 KARLSKOGA
TEL. 0586 - 503 60